

**การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหัก
อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี**
**Social Activities Participation of Elder Persons in Yanghak Subdistrict
Paktho District, Ratchaburi Province**

สุจิตรี ฅมยาพันธ์

คณะวิทยาการจัดการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

Suppachet Rojcharoensak

Faculty of Management Science, Pacific Institute of Management Science

Corresponding Author E-mail: m6622010051@ipacific.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี 3) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี และ 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในตำบลยางหัก อำเภอปากท่อจังหวัดราชบุรี เฉพาะผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจำนวน 320 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหักอำเภอปากท่อจังหวัดราชบุรี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการรับรู้ภาวะสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี มีระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.68) 2) ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี มีระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$, S.D. = 0.73) 3) การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษา พบว่า เพศต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = -3.903$, $p < .05$) อายุต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สถานภาพแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายด้านกิจกรรมทาง

ศาสนา ด้านกิจกรรมทางการเมือง และด้านกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยรวม และรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยใช้การทดสอบค่าสถิติสัมประสิทธิ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ในภาพรวม มีค่า Sig. = 0.000

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, กิจกรรมทางสังคม, ผู้สูงอายุ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of self-perceived health status among the elderly in Yang Hak Sub-district, Pak Tho District, Ratchaburi Province; 2) to examine the level of social participation among the elderly in the same area; 3) to compare personal factors affecting social participation; and 4) to investigate the relationship between self-perceived health status and social participation. The sample consisted of 320 elderly residents receiving the elderly living allowance in Yang Hak Sub-district. The research instrument was a questionnaire regarding social participation. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient, and One-Way ANOVA.

The research findings were as follows 1) Self-Perceived Health Status: Overall, the elderly's self-perception of their health status was at a high level ($\bar{X}$ = 3.53, S.D. = 0.68) 2) Social Participation: The overall level of social participation among the elderly was at a moderate level ($\bar{X}$ = 2.88, S.D. = 0.73) 3) Comparison of Personal Factors:

* Gender, Age, and Educational Level: Differences in these factors resulted in significantly different levels of social participation at the .05 statistical level.

* Marital Status: While overall participation did not differ based on status, significant differences were found in specific areas: religious activities, political activities, and sports/recreational activities ($p < .05$).

* Relationship: There was a statistically significant relationship between self-perceived health status and social participation among the elderly at the .05 level (Sig. = 0.000).

Keywords: Participation, Social Activities, Elderly

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ อันเป็นผลมาจากอัตราการเกิดที่ลดลงควบคู่กับความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุข ส่งผลให้ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และการจัดสวัสดิการของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566)

ผู้สูงอายุถือเป็นกลุ่มประชากรที่มีคุณค่าและศักยภาพต่อสังคม หากได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเหมาะสม จะสามารถมีบทบาทในการถ่ายทอดภูมิปัญญา การดูแลครอบครัว และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม อย่างไรก็ตาม ผู้สูงอายุจำนวนมากไม่น้อยยังประสบปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิต เศรษฐกิจ และการเข้าถึงบริการทางสังคม ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้สูงอายุขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมและนำไปสู่ภาวะพึ่งพิงในระยะยาว (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2544)

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิต ความพึงพอใจในชีวิต และการรับรู้คุณค่าในตนเอง อีกทั้งยังช่วยลดความโดดเดี่ยวและเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สูงอายุกับครอบครัวและชุมชน งานวิจัยหลายฉบับพบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ (อุกฤษฏ์ ชาวแพรกน้อย, 2564)

องค์การบริหารส่วนตำบลยางหัก อำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการจัดสวัสดิการและบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยครอบคลุมด้านสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุในตำบลยางหัก อำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี เพื่อให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วม ปัจจัยส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้อง และความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม อันจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้กำหนดนโยบายและวางแผนจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ดังนี้

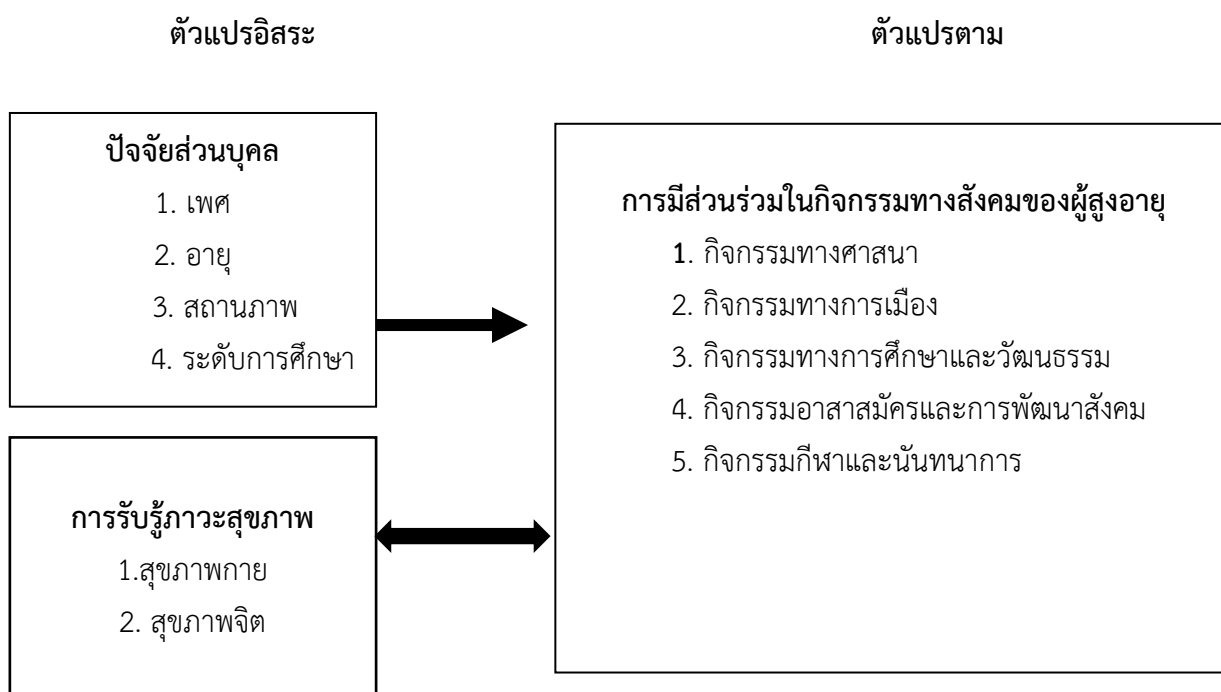
1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี.

3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลยางหัก อำเภอบางแพะ จังหวัดราชบุรี

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลยางหัก อำเภอบางแพะ จังหวัดราชบุรี

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภอบางแพะ จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัย โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางสังคมของผู้สูงอายุ และแนวคิดด้านสุขภาพ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ



การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภอบางแพะ จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดกรอบแนวคิด ตัวแปรในการวิจัย การสร้างเครื่องมือวิจัย และการอภิปรายผลการวิจัย โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุหมายถึงบุคคลที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ตามที่กฎหมายและหน่วยงานของรัฐกำหนด ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลต่อ

บทบาทหน้าที่และการดำรงชีวิตในสังคม อย่างไรก็ตาม ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2544) เห็นว่าผู้สูงอายุยังคงมีศักยภาพในการดำรงบทบาททางสังคม และสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนได้ หากได้รับการสนับสนุนและเปิดโอกาสอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมิบทบาทในสังคมจะช่วยลดความรู้สึกโดดเดี่ยว และเสริมสร้างคุณค่าในตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชนหรือสังคม เช่น กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมทางวัฒนธรรม กิจกรรมทางการศึกษา กิจกรรมอาสาสมัคร และกิจกรรมด้านนันทนาการ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2544) อธิบายว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้ผู้สูงอายุยังคงมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และรู้สึว่าตนเองยังเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและความพึงพอใจในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุโดยรวม

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ งานวิจัยของ อุกฤษฏ์ ชาวแพรงน้อย (2564) ระบุว่าปัจจัยส่วนบุคคลดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะระดับการศึกษาและการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว ซึ่งเอื้อต่อการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ

การรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเอง หมายถึง การที่ผู้สูงอายุประเมินสภาพร่างกายและจิตใจของตนเองว่ามีความแข็งแรงหรือมีข้อจำกัดด้านสุขภาพในระดับใด อุกฤษฏ์ ชาวแพรงน้อย (2564) ชี้ให้เห็นว่าผู้สูงอายุที่รับรู้ว่ามีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มักมีแรงจูงใจและความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมมากกว่าผู้ที่รับรู้ว่ามีปัญหาด้านสุขภาพ ทั้งนี้ การรับรู้ภาวะสุขภาพจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่มีข้อค้นพบในทิศทางเดียวกันว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและการรับรู้ภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม อุกฤษฏ์ ชาวแพรงน้อย (2564) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดี ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว และอาศัยอยู่ในชุมชนที่มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จะมีระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมสูงกว่ากลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญ

สรุปการทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและการรับรู้ภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย การสร้างเครื่องมือวิจัย และการอภิปรายผลการวิจัย เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ศึกษาและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ศึกษาความต้องการในการเข้าร่วมกิจกรรม และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตามปัจจัยส่วนบุคคล ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงสถิติและสรุปผลการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งมีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในเขตตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ณ ช่วงเวลาที่ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุในตำบลยางหัก ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากคุณสมบัติ คือ เป็นผู้สูงอายุที่สามารถสื่อสารและให้ข้อมูลได้ และสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย ทั้งนี้ ขนาดกลุ่มตัวอย่างกำหนดตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ศึกษา

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 การรับรู้ภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ แบ่งเป็นด้านสุขภาพกายและด้านสุขภาพจิต

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ

ตอนที่ 4 ความต้องการในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ

แบบสอบถามตอนที่ 2 – 4 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตั้งแต่ระดับน้อยที่สุดถึงระดับมากที่สุด

5. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลยางหัก พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการตอบแบบสอบถาม และขอความร่วมมือจากผู้ตอบ

แบบสอบถาม ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงจริยธรรมในการวิจัย โดยขอความยินยอมจากผู้ตอบแบบสอบถาม และเก็บรักษาข้อมูลที่ได้รับเป็นความลับ

7. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปและระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

สถิติเชิงอนุมาน เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. สรุปวิธีดำเนินการวิจัย ครั้งนี้เริ่มจากการศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการสรุป อภิปรายผล และเสนอแนวทางในการพัฒนากิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่ศึกษาต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 59.06 มีอายุอยู่ระหว่าง 60 – 69 ปี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 48.13 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 64.06 และผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ประถมศึกษาจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 45.94

1. ระดับการรับรู้ภาวะสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, s.d. = 0.68) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากและปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาวะสุขภาพจิต ($\bar{X} = 3.76$, s.d. = 0.69) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ภาวะสุขภาพกาย ($\bar{X} = 3.31$, s.d. = 0.84)

ผลการศึกษาจำแนกรายด้าน ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเอง จำแนกรายด้านภาวะสุขภาพกาย ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเอง ด้านภาวะสุขภาพกาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$, s.d. = 0.84) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลับพักผ่อนเพียงพอ ตื่นมาสดชื่น ($\bar{X} = 3.73$, s.d. = 0.98) รองลงมา คือ การมองเห็นและการได้ยินพอทำกิจวัตรได้ ($\bar{X} = 3.37$, s.d. = 1.20) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปวดข้อ/กล้ามเนื้อรอบวงกิจวัตรประจำวัน ($\bar{X} = 2.95$, s.d. = 1.20)

ผลการศึกษาจำแนกรายด้าน ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเอง จำแนกรายด้านภาวะสุขภาพจิต ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเอง ด้านภาวะสุขภาพจิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, s.d. = 0.69) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อารมณ์โดยรวมราบรื่น แจ่มใส ($\bar{X}$

= 3.96, s.d. = 0.84) รองลงมา คือ มีกำลังใจอยากเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น ($\bar{X}$ = 3.89, s.d. = 0.89) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จำเรื่องใหม่ ๆ ได้ดี ไม่หลงลืมบ่อย ($\bar{X}$ = 3.36, s.d. = 1.18)

2. ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี

ผลการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี จำแนกตามภาพรวม ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.88, s.d. = 0.73) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากปานกลางทุกด้าน ยกเว้นด้านกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ อยู่ในระดับน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกิจกรรมทางศาสนา ($\bar{X}$ = 3.30, s.d. = 0.97) รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมทางการเมือง ($\bar{X}$ = 3.09, s.d. = 0.85) ด้านกิจกรรมทางการศึกษาและศิลปวัฒนธรรม ($\bar{X}$ = 2.81, s.d. = 0.91) ด้านกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อชุมชน ($\bar{X}$ = 2.76, s.d. = 1.11) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ ($\bar{X}$ = 2.42, s.d. = 0.84)

3. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลยางหัก อำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษา พบว่า

สมมติฐานที่ 1 ผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = -3.903, p < .05$)

สมมติฐานที่ 2 ผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลยางหัก อำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 3 ผู้สูงอายุที่มีลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลสถานภาพแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลยางหัก อำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายด้านกิจกรรมทางศาสนา ด้านกิจกรรมทางการเมือง และด้านกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 4 ผู้สูงอายุที่มีลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี โดยรวม และรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 5 ผู้สูงอายุที่มีการรับรู้ภาวะสุขภาพกาย ของตนเองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหักอำเภopakทอจังหวัดราชบุรี ผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์กับปัจจัยการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ด้านภาวะสุขภาพกาย ได้ค่า Sig. = 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และค่า $r = 0.451$ หมายความว่า ปัจจัยการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเอง ด้านภาวะสุขภาพกายมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ในระดับปานกลาง

สมมติฐานที่ 6 ผู้สูงอายุที่มีการรับรู้ภาวะสุขภาพจิต ของตนเองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหักอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ผู้สูงอายุที่มีการรับรู้ภาวะสุขภาพกาย ของตนเองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหักอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์กับปัจจัยการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ด้านภาวะสุขภาพจิต ได้ค่า Sig. = 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และค่า $r = 0.372$ หมายความว่า ปัจจัยการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเอง ด้านภาวะสุขภาพจิต มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ในระดับปานกลาง

4. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลยางหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์กับปัจจัยการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ โดยใช้การทดสอบค่าสถิติสัมประสิทธิ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ในภาพรวม มีค่า Sig. = 0.000 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 โดยมีค่า $r = 0.472$ หมายความว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลาง กล่าวคือ ถ้ามีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ปัจจัยการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุก็จะเพิ่มขึ้นในระดับที่สูงมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี อภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ระดับการรับรู้ภาวะสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของข้าราชการตำรวจวัยทอง ในจังหวัดชลบุรี ระดับการรับรู้ภาวะสุขภาพจำแนกตามอายุ ชั้นข้าราชการตำรวจ ความเพียงพอของรายได้ ระดับการศึกษา ระดับการศึกษาของคู่ชีวิต รายได้ของครอบครัว การเข้ารับการตรวจสุขภาพ แหล่งที่ได้รับข้อมูลสุขภาพ ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการตำรวจวัยทองในจังหวัดชลบุรี มีการรับรู้ภาวะสุขภาพอยู่ในระดับค่อนข้างดี ไม่ว่าจะเป็นการรับรู้ภาวะสุขภาพในอดีต การรับรู้ภาวะสุขภาพในปัจจุบัน การรับรู้ภาวะสุขภาพในอนาคต ความวิตกกังวลเกี่ยวกับสุขภาพ ความต้านทานโรคหรือการเสี่ยงต่อโรคและความเข้าใจเกี่ยวกับความเจ็บป่วย ทั้งนี้เป็นเพราะข้าราชการตำรวจวัยทองในจังหวัดชลบุรีส่วนใหญ่มีความรู้ อยู่ในระดับปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 61.2 สามารถแสวงหาความรู้ข่าวสารต่าง ๆ แหล่งประโยชน์และมีความพอเพียงของรายได้ ซึ่งจะส่งผลถึงความสามารถในการค้นหา

ข้อมูลในการดูแลสุขภาพของตนเองและปัจจุบันสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้จัดโครงการส่งเสริมการดูแลสุขภาพ ขอข้าราชการตำรวจไทยอย่างสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับนิชนนท ทวีสิน และสรรพพงศ์ วงษ์สวัสดิ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมผู้สูงอายุยุคใหม่ ในเขตชุมชนพัฒนา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 60-69 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาประถมศึกษา และลักษณะที่อยู่อาศัยอยู่กับคู่สมรส การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวส่วนมากได้รับการสนับสนุนด้านวัตถุสิ่งของและการบริการช่วยเหลือ การรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองส่วนมากเป็นภาวะทางกายภาพ และบทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุยุคใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมอาสาสมัครเพื่อชุมชน กิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ กิจกรรมทางการศึกษาและศิลปวัฒนธรรม

2. ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี จำแนกตามภาพรวม ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิราศศิริ โรจนธรรมกุล วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุในตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี พบว่า คณะแผนกการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน และสอดคล้องกับอุกฤษฏ์ ชาวแพรกน้อย (2564) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของ เทศบาลตำบลหลักห้า อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาครผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในพื้นที่ของเทศบาลตำบลหลักห้าโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะในการยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้สูงขึ้น คือควรมีการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับการพัฒนาในแต่ละด้านเพื่อนำมากำหนดโครงการที่มีงบประมาณสนับสนุนรวมถึงต้องมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนผู้สูงอายุให้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ

3. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลยางหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า

3.1 ผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพจนา ศรีเจริญ ในประเด็นที่พบว่า เพศเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการทำกิจกรรมทางสังคม แลผู้สูงอายุที่เป็นเพศหญิงมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมมากกว่าเพศชาย

3.2 ผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลยางหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุดตรา อนุเรือง ทำการวิจัยเรื่องการรับรู้ ทศนคติ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร พบว่าผู้สูงอายุที่มีช่วงอายุ 60-64 ปีและช่วงอายุ 65-69 มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด ส่วนผู้สูงอายุที่มีช่วงอายุ 70-74 ปีช่วงอายุ 75-79 ปีและอายุ 80 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุในระดับมาก และจากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่าช่วงอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุแตกต่างกัน

3.3 ผู้สูงอายุที่มีลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลสถานภาพแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมขององค์กรบริหารส่วนตำบลยางหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายด้านกิจกรรมทางศาสนา ด้านกิจกรรมทางการเมือง และด้านกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สถานภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุตรา อนุเรื่อง ทำการวิจัยเรื่องการรับรู้ ทศนคติ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร พบว่า สมาชิกที่มีสถานภาพโสด สมาชิกที่มีสถานภาพสมรสอยู่ สถานภาพหม้าย สถานภาพหย่าร้าง และสถานภาพแยกกันอยู่ มีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุในระดับมากที่สุด จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า สถานภาพสมรสแตกต่าง มีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน ในส่วนเรื่องทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุสมาชิกที่มีสถานภาพสมรสอยู่สถานภาพหม้าย สถานภาพหย่าร้าง และสถานภาพแยกกันอยู่ มีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุระดับมากที่สุดส่วนสมาชิกที่มีสถานภาพโสด มีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุในระดับมาก จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า สถานภาพสมรสที่แตกต่าง มีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

3.4 ผู้สูงอายุที่มีลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยรวม และรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุตรา อนุเรื่อง ทำการวิจัยเรื่องการรับรู้ ทศนคติ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า สมาชิกที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สมาชิกที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. สมาชิกที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. และสมาชิกที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุในระดับมากที่สุด จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า สมาชิกที่มีระดับการศึกษาแตกต่างมีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน ในส่วนเรื่องทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุสมาชิกที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า สมาชิกที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สมาชิกที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. สมาชิกที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. และสมาชิกที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด และจากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า สมาชิกที่มีระดับการศึกษาแตกต่างมีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

3.5 ผู้สูงอายุที่มีการรับรู้ภาวะสุขภาพกาย ของตนเองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหักอำเภอบางแพจังหวัดราชบุรี ผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์กับปัจจัยการรับรู้ภาวะสุขภาพกายของตนเองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ด้านภาวะสุขภาพกาย ได้ค่า Sig. = 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และค่า $r = 0.451$ หมายความว่า ปัจจัยการรับรู้ภาวะสุขภาพกายของตนเอง ด้านภาวะสุขภาพกายมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ในระดับปานกลาง และผู้สูงอายุที่มีการรับรู้ภาวะสุขภาพจิต ของตนเองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหักอำเภอบางแพจังหวัดราชบุรี ผู้สูงอายุที่มีการรับรู้

ภาวะสุขภาพกาย ของตนเองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุตำบลยางหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์กับปัจจัยการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ด้านภาวะสุขภาพจิต ได้ค่า Sig. = 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และค่า $r = 0.372$ หมายความว่า ปัจจัยการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเอง ด้านภาวะสุขภาพจิต มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติมา ทาสวรรณอินทร์ ทำงานวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรรมการดูแลตนเองและการรับรู้ภาวะสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเขตอำเภอมะนัง จังหวัดยะลา พบว่า การรับรู้ภาวะสุขภาพตนเองมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติพฤติกรรม สุขภาพ โดยผู้ที่มีการรับรู้ภาวะสุขภาพดีจะมี พฤติกรรมการดูแลสุขภาพที่ดีด้วย ดังนั้น ผู้ที่มีความ เกี่ยวข้องกับการจัดการภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ ควรให้ความสำคัญกับการรับรู้ภาวะสุขภาพตนเอง ของผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติพฤติกรรม ในการดูแลตนเอง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการ ปฏิบัติ และผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

4. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลยางหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

พบว่าผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์กับปัจจัยการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ โดยใช้การทดสอบค่าสถิติสัมประสิทธิ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ในภาพรวม มีค่า Sig. = 0.000 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 โดยมีค่า $r = 0.472$ หมายความว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ วารี กังใจ (2541) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึที่มีคุณค่าในตนเองความสามารถในการดูแลตนเอง และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลแสนสุข อำเภอมะนัง จังหวัดชลบุรี พบว่าความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

เป็นแนวทางให้ผู้บริหารส่วนท้องถิ่นจัดทำนโยบายในการจัดหาผู้ช่วยเหลือทางสังคม และจัดสวัสดิการด้านกิจกรรมทางสังคม รวมทั้งการจัดโปรแกรมหรือกิจกรรมที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์กับผู้สูงอายุมากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของชุมชนได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป อันจะส่งผลต่อการเป็นผู้สูงวัยอย่างมีพลัง มีระดับคุณภาพชีวิตที่ดี เช่น การจัดสวัสดิการรถรับ - ส่ง การจัดหาอาสาสมัครในหมู่บ้าน การจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือการดูแลผู้สูงอายุที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน การจัดโปรแกรมหรือกิจกรรมที่ผู้สูงอายุให้ความชื่นชอบ เช่น การตรวจร่างกาย กิจกรรมงานบุญในวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางจิตวิทยาอื่น ๆ กับกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ เช่น การสนับสนุนทางสังคม ทนทางสังคม ความเข้มแข็งในการมองโลก เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและนำมาใช้ในการพัฒนากิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุต่อไป

2.2 ควรขยายพื้นที่การศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตพื้นที่อื่นๆ โดยกำหนดปัจจัยส่วนบุคคลและตัวแปรให้สอดคล้องกับเขตพื้นที่หรือสภาพทางสังคม เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาในการส่งเสริมความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุต่อไป

2.3 ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเชิงลึกที่จะสามารถอธิบายความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุได้ในหลายแง่มุม

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2566). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2566. กรุงเทพฯ: กรมกิจการผู้สูงอายุ.
- กรมการแพทย์. (2565). รายงานสถิติสุขภาพประชากรไทย ปี 2565. กระทรวงสาธารณสุข.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2541). การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2550). การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2565). รายงานการเลือกตั้งทั่วไปปี 2565. กรุงเทพมหานคร.
- จิราพร ทองดี. (2565). กิจกรรมทางสังคมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในเขตชนบท. วารสารวิจัยสังคมศาสตร์*, 18(3), 78–94.
- ดาราวรรณ ร่องเมือง. (2566). การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในกิจกรรมชุมชน: กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. วารสารการพัฒนาสังคม*, 25(1), 45–62.
- ณัฐธัช นทิวสิน และธรรตพงศ์ วงษ์สวัสดิ์. (2562). บทบาทการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุยุคใหม่ในเขตชุมชนทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*.
- นพพร ะรินทร์. (2564). การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*.
- นิราศ ศิริโรจนธรรมกุล. (2562). การมีส่วนร่วมทางสังคมและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมืองกรุงเทพฯ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิราศ ศิริโรจนธรรมกุล, จิราวรรณ กล่อมเมฆ และจารุรัตน์ ศรีรัตน์ประภาส. (2563). การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุในตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี (พิมพ์ครั้งที่ 2). วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล
- น้ำเพชร อำจิว. (2563). รูปแบบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.

พรเทพ สุขชื่น. (2566). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2557–2565**. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. (2542). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 116 ตอนที่ 114 ก, 18 พฤศจิกายน 2542.

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560. (2560). **ราชกิจจานุเบกษา**.

ภัทรดา อุ่นกมล. (2562). **การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรับรู้คุณค่าของตนเอง และความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร**. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภัทร์ชนก พรธอนุชาติไทย, อนันต์ ธรรมชาลัย, ยินดี แก้วช่วย และณัฐติ กอมมาก. (2567). **แนวทางการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมผู้สูงอายุผ่านกิจกรรมการลดความเหลื่อมล้ำในเขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี**. วารสารพัฒนการศึกษาศาสตร์และการวิจัย*.

ลลิตา เดชาวุธ, ดาราวรรณ รองเมือง, ภัทร์พงศ์ อุดมพัฒน์ และจิราพร ทองดี. (2567). **สถานการณ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและเครือข่ายทางสังคมของผู้สูงอายุในตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี**. วารสารสังคมศาสตร์.

สมาคมคลังปัญญาอาวุโสแห่งประเทศไทย. (2566). **รายงานประจำปี 2566**. กรุงเทพฯ: สมาคมคลังปัญญาอาวุโสแห่งประเทศไทย.

สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย. (2565). **คู่มือการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ**. กรุงเทพฯ: สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). **ผลสำรวจประชากรและการจ้างงาน ปี 2565**. กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2567). **การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2567**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

องค์การบริหารส่วนตำบลยางหัก. (2567). **ข้อมูลทั่วไปตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี**.

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2567). **ระบบสารสนเทศจัดการฐานข้อมูลเบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น***.

ศิริชัย กาญจนวาสี, สุวิมล ว่องวาณิช และสุภาพร พันธุ์พิมพ์. (2540). **การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Cochran, W. G. (1977). **Sampling techniques** (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons.

Havighurst, R. J., & Albrecht, R. (1963). **Older people**. New York: McGraw-Hill.

Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. **Archives of Psychology**, 140, 1–55.

Pearson, K. (1896). Mathematical contributions to the theory of evolution. III. Regression, heredity, and panmixia. *Philosophical Transactions of the Royal Society of London, Series A*, 187, 253–318.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.